

Роман ПОЛІКРОВСЬКИЙ

аспірант освітньо-наукової програми

«Менеджмент», ЗУНУ

ЗМІСТ І ЗНАЧЕННЯ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ ПРОЕКТНОГО ПІДХОДУ В УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ ЯК СКЛАДНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ

Територіальна громада є складною організацією, відкритою динамічною соціально-територіальною системою, що характеризується інтеграцією економічних, соціальних, екологічних, культурних і управлінських підсистем, які взаємодіють між собою в межах визначених адміністративно-територіальних кордонів. Як системна організація, територіальна громада має власну інституційну структуру, ресурсний потенціал, органи управління та сформоване середовище життєдіяльності населення. Її розвиток базується на принципах цілісності, ієрархічності, структурованості, взаємозалежності складових елементів та здатності до саморегуляції й адаптації до змін зовнішнього середовища.

Функціонування територіальної громади як системної організації передбачає чіткий розподіл ролей і компетенцій між елементами управлінської структури, що включає органи місцевого самоврядування (ОМС), комунальні підприємства, громадські організації, бізнес-структури та безпосередньо населення. Ефективність її розвитку значною мірою залежить від узгодженості управлінських рішень, які приймаються органами місцевого самоврядування, їхньої спроможності формувати та реалізовувати стратегії соціально-економічного розвитку, управляти ресурсами та залучати інвестиції.

ОМС виконують роль координатора та інтегратора інтересів різних суб'єктів громади, забезпечуючи баланс між економічними інтересами, соціальними потребами населення та екологічними вимогами. Вони виступають рушійною силою у забезпеченні інституційної спроможності громади, розробці стратегічних програм розвитку, формуванні конкурентоспроможного

середовища та підвищенні якості життя мешканців.

Ключовими характеристиками територіальної громади як системної організації є:

- наявність чітко визначеної управлінської структури та функціонального розподілу обов'язків між суб'єктами управління;
- взаємозалежність і взаємодія між економічною, соціальною, екологічною та інфраструктурною підсистемами;
- здатність до стратегічного планування, інноваційного розвитку та раціонального використання ресурсів;
- гнучкість і адаптивність до змін у зовнішньому середовищі, зокрема до соціально-економічних, політичних та екологічних викликів;
- формування сталих горизонтальних і вертикальних зв'язків між інституціями громади, бізнесом і громадянським суспільством.

В умовах децентралізації та реформування місцевого самоврядування в Україні територіальні громади отримали ширші повноваження, але водночас зіткнулися з викликами, пов'язаними з ефективністю планування і реалізації розвитку. Саме проєктний підхід дає змогу поєднати стратегічне бачення з конкретними діями, підвищити прозорість, контроль за результатами, залучити зовнішнє фінансування (донорські кошти, держпрограми, інвесторів), залучити територіальну громаду до процесів прийняття рішень, сформувати нову управлінську культуру в громаді, орієнтовану на результативність, партнерство та інновації.

Проєктний підхід в управлінні розвитком територіальної громади є концепцією управління і сучасною управлінською методикою, що знаходить вияв у реалізації стратегічних і тактичних завдань розвитку територіальної громади через впровадження окремих проєктів з чіткими цільовими, ресурсними й критеріальними характеристиками, інноваційними ініціативами, які задовольняють потреби громади й відповідають на існуючі виклики, завдяки чому досягаються ефекти у вигляді різних видів ефективності (економічної, соціальної, екологічної, управлінської,

інноваційної, інституційної). Проектний підхід в управлінні розвитком територіальної громади формує основи для реалізації стратегій розвитку території, забезпечення її сталого розвитку і залучення місцевої спільноти до прийняття управлінських рішень, що є показниками соціальної, екологічної, управлінської та інституційної ефективності розвитку територіальної громади;

Сутність проектного підходу як інноваційного методу управління в ОМС, спрямованого на територіальний розвиток, значною мірою розкривається у його особливостях (табл. 1).

Таблиця 1

Особливості застосування проектного підходу у розвитку територіальної громади

№ з/п	Особливості
1	Процес реалізації проектів має на меті реалізацію стратегічних напрямів розвитку та задоволення потреб населення територіальних громад і відбувається за сприяння органів публічної влади.
2	Управління проектами передбачає активне залучення жителів громад, експертів, громадських організацій – як на етапі планування, так і в оцінці ефективності. Це сприяє зростанню довіри до влади.
3	Процес реалізації проектів фінансується як повною мірою, так і частково з бюджетів, що вимагає посилення відповідальності ОМС за доцільність використання коштів. Крім того, проектний підхід фокусується на досягненні чітко визначених цілей у межах встановлених термінів, бюджету та ресурсів. Це підвищує відповідальність службовців ОМС за конкретні результати, а не за процес.
4	Процес реалізації проектів досить складно оцінити, оскільки їх виконання супроводжується різними видами ефектів (економічного, соціального, екологічного).
5	Все частіше в ОМС створюються проектні офіси або впроваджується система управління портфелем проектів, що дозволяє керувати кількома ініціативами одночасно й на стратегічному рівні.
6	Застосування проектного підходу вимагає від службовців ОМС володіння новими навичками: стратегічного мислення, управління ризиками, фінансового планування, командної взаємодії тощо.

Імплементація проектного підходу у розвиток територіальної громади має стратегічне значення, оскільки дозволяє підвищити результативність управління, забезпечити цілеспрямоване

використання ресурсів для досягнення конкретних результатів щодо сталого розвитку. Значення проєктного підходу розкривається у:

- підвищенні результативності управління розвитком територіальної громади (завдяки проєктному підходу діяльність ОМС стає більш структурованою та орієнтованою на досягнення чітко визначених цілей. А це, своєю чергою, сприяє модернізуванню системи стратегічного планування, впровадженню сучасних методів управління та підвищенню відповідальності за результати прийнятих рішень;

- оптимізації використання ресурсів територіальної громади (проєктний підхід дозволяє забезпечити раціональне планування та ефективне використання ресурсів громади, залучати додаткові джерела фінансування, у тому числі міжнародні гранти, інвестиції та ін.);

- впровадженні інновацій та використанні сучасних технологій (проєктна діяльність створює умови для впровадження інноваційних рішень щодо інфраструктурного розвитку громади, покращення якості послуг, цифровізації управлінських процесів тощо);

- підвищенні якості життя мешканців територіальної громади (реалізація проєктів, спрямованих на покращення соціальної інфраструктури, розвиток охорони здоров'я, освіти, культури, захист довкілля, сприяє зростанню добробуту населення та створює комфортне середовище для його життєдіяльності);

- формуванні сприятливого інвестиційного клімату та стимулюванні підприємництва (завдяки реалізації проєктів громада може створити умови для розвитку малого та середнього бізнесу, залучення інвесторів, розширення ринку праці тощо);

- залученні громадськості до управління розвитком територіальної громади (впровадження проєктного підходу активізує участь громадян у прийнятті управлінських рішень, формуванні пріоритетів розвитку та реалізації місцевих ініціатив, що підвищує соціальну згуртованість і відповідальність за спільний добробут).